

Előfizetési árak:

Egész évre	12	frt.
Félévre	6	"
Negyedévre	3	"
Egy hóra	1	"

— Egyes szám 4 kr. —

Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:
Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-66 szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el,
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Alaptalan aggodalmak.

— A Pancsova—petrovoszellói vasut irányja. —
Nagybecskerek, július 21.

A Petrovoszelló—pancsovai vasut tárgyában a pancsovai „Határőr” július 15-iki számában „Vasuti érdekünk” czim alatt megjelent vezércikk nagy örömmel üdvözlö az, hogy a direct összeköttetés reménye a megvalósulás stadiumába jutott s a mellett nem a leghizelgőbb módon foglalkozik Torontálvármegye közörségének ezen tervvel szemben remélhetőleg tanusítandó magatartásával.

Az a nagy öröm és igaztalan gyanúsítás indított arra, hogy szerény nézetemet ebben a kérdésben én is előadjam.

Nem azért teszem ezt, mintha Torontálvármegye intéző köreit akarnám megvédelmezni, mert egyrésztől ők a védelemre nem szorulnak, másrésztől pedig sem hivatottak, sem képesek nem érzem magamat a védelemre, hanem teszem ezt azért, mert engem Pancsova városához több kötelék csatol és ezen kérdéssel való foglalkozásra a város legilletékesebb factora kért fel nem régiben: én tehát ezen megtisztelő bizalomnak engedve, egyenesen Pancsova város érdekeinek óhajtanék szolgálatot tenni nézeteim előadásával.

Csaknem biztosra veszem ugyan azt, hogy úgy sem érek vele célzt, mert egyrésztől Pancsova város intéző körei egészen belevannak szerelmesedve a direct összeköttetés tervébe s magamról tudom, hogy a szerelmes ember nem okoskodik, másrésztől meg van náluk az az optikai csalódás, hogy minden a két törvényhatóságot közösen érdeklő kérdésnél Torontálvármegyét olyannak lássák, a mely Pancsova városát tönkre akarja tenni s az optikai csalódásokat bebizonyítani szintén nehéz, de azért mégis megteszem. Ha másra nem lesz jó, jó lesz majd eső után köpenyegnek.

Torontálvármegye intéző körei — tudtommal — szintén óhajtják a Petrovoszelló—pancsovai összeköttetés létesítését s erre hajlandók volnának áldozatot is hozni, hajlandók volnának a torontáli helyi érdekű vasutak hálózatába is felvenni, de csak Ferenczhalmon (Franzfelden) át. Az ezen irányhoz való ragaszkodásuknak oka pedig tisztán finansziális. És ez a finansziális ok oly világos, hogy csak az nem értheti meg, a ki nagyon elfogult, vagy a ki egyáltalában nem akarja megérteni.

A Petrovoszelló—franzfeldi vonal hossza 18—19 km. lenne, a Petrovoszelló—pancsovai vonal 29 km. hosszúságú. Ha az előbbi vonal építését a torontáli helyi érdekű vasutak vennék át, azok — az eddig szerzett tapasztalatok szerint — az elsőbbségi kötvényeket al pari volnának képesek elhelyezni. Ez esetre a vonal 600.000 frtba kerülne, vagyis kmterenként 32—33 ezer forintba.

Már most lássuk a Pancsova—petrovoszellói direct összeköttetés finansziális oldalát.

Az építési tőke kerekszám egy millió forint volna. Ebből 350.000 frt fedezettnek törzsrészevénnyel, 650.000 frt pedig elsőbbségi kötvényekkel. A vasutat építő vállalkozó magán személy lenne, (hogy kicsoda, az közömbös) a ki a 350.000 frtnyi törzsrészevény biztosítása esetére magára vállalná az elsőbbségi kötvények elhelyezését. Ez a pancsovaiak terve.

A finanszirozó pénzügyi csoportnál, vagy banknál az elsőbbségi kötvények átvételi árfolyamának megállapítása tekinte-

tében a döntő szempont, a saját közvetlen finansziális érdekei mellett azon közvetett finansziális érdek lesz, a melyre a vasut valószínű jövedelmezősége adja meg a választ.

Az átvételi árfolyam megállapítására nézve egy nagyon közel eső példa áll előttünk, a Versecz—kubini vasut példája. Annak elsőbbségi kötvényeit a finanszirozó bank 52%-os árfolyamon vette át.

Már most az a kérdés, hogy a Pancsova—petrovoszellói vasut finanszirozói ezen vasutra nézve a jövedelmezőség tekintetében a valószínűséget kedvezőbbnek fogják-e találni, mint a milyenek találták azt a Versecz—kubini vasut finanszirozói ezen vasutra nézve?

Alig hiszem. Mert nekik számolniok kell azzal a körülménnyel, hogy alig 40 kmnyi szélességben három vágány futna egy irányban. Kettő párhuzamosan, helyesebben szegben, Kubinba és Pancsovára Petrovoszellóból kiindulva ugyanazon vidékről, a melynek forgalmára mindkét vasut számít s ennek a forgalomnak megosztását számításba kell venni a valószínű jövedelmezőség megállapításánál. A harmadik a Nagybecskerek—pancsovai vonal. Számításba kell venni a Nagybecskerek—verseczi vonatot is, mert érinti azon vidéket, a melyre a Pancsova—petrovoszellói vasut s a pancsovai piac számít. És számításba kell venni a tervben lévő Alibunár—torontáli helyi érdekű vasutat is, a mely egyenesen keresztül szeli azt a vidéket, a mely eddig tengelyen Pancsova felé gravitált s a melyet ez a vasut Tomasovácson át könnyen Nagybecskerekre terelhet.

Végül nem hagyható számításán kívül az sem, ha a pancsovaiak alább tárgyalandó aggodalma alapos, hogy a torontáli helyi érdekű vasutak, ha azt üzleti szempontból előnyösnek tartják, a Ferenczhalom—r.ujfalvi összeköttetést bármikor létesíthetik s ez nekik — tekintve a rövid 7—8 kilométernyi távolságot, gyerekjáték lenne.

Ily körülmények között alig hiszem, hogy a vállalkozó 52%-os árfolyamnál képes volna magasabbat elérni.

Ez eseten a 650.000 forintnyi készpénzért 1.250.000 frtnyi névértékű elsőbbségi kötvényt kellene adni, vagyis a vasut 350.000 frt törzsrészevénybe, és 1.250.000 frtnyi névértékű s névértékben beváltandó elsőbbségi kötvénybe, összesen 1.600.000 frtba, vagyis kilométerenként 55.000 frtba kerülne.

Ily körülmények közt aztán Ferenczhalomtól és R. Ujfalvától pár kilométernyi távolságra két vágány futna be Pancsovára, a melyek közül az egyik luxus vágány, mert a kettőnek forgalmát egy vágány kényelmesen le tudná vezetni.

De hát miért kell ennek így lenni? Csak azért, mert Pancsova attól fél, hogy a ferenczhalmi összeköttetéssel a különben Pancsovára gravitáló forgalom Nagy-Becskerekre terelgetnék.

Vagy alapos ez az aggodalom, vagy nem és akár alapos, akár nem, mind a két esetben szerencsétlen gondolat a direct irány.

Az aggodalom nézetem szerint, épen nem alapos. A vasuti forgalomnak bizonyos csomópontból jobbra, vagy balra való terelése (ily csomópont lenne a jelen esetben Ferenczhalom) a két ellentétes irány gyűjtő állomásainak kedvező, vagy kedvezőtlen conjunkturától függ.

A vasut fő jövedelmi forrása szem-

pontjából — értve alatta általában az áru, de különösen a gabnaforgalmat — úgy Nagy-Becskerek, mint Pancsova gyűjtő, de egyszersmind transitó állomások.

Tény az, hogy a pancsovai gabna piac, tekintettel arra, hogy a vízi szállítási díjtételek valamivel olcsóbbak Pancsováról, mint Nagy-Becskerekéről Budapestre — azon községek tekintetében, a melyekre a vasut utján számíthat, most előnyösebb helyzetben van, mint a nagybecskereki. Ez az előnyös helyzet még előnyösebbé válnék Pancsovára nézve azon községek szempontjából — értve alatta Réva-Ujfalvát, az alibunári járás községeinek egy részét, valamint a Versecz-kubini vasut mentén Petrovoszellón túl lévő községeket — a melyeknek forgalmát a vasut által magához akarja kötni. — Mert a szállítási díjtétel a Ferenczhalomtól 11 km. távolságra lévő Pancsovára sokkal olcsóbb lesz, mint a 63 km. távolságra lévő Nagy-Becskerekre. Sőt még ha egyenlők volnának is a két piac viszonyai gabna forgalom tekintetében, a két irány szállítási díjai közti különbözet miatt az a forgalom, a melyre Pancsova számít, a ferenczhalmi összeköttetés mellett is mindig Pancsovára fog gravitálni.

Ez esetben tehát a két irány építési költsége közt mutatkozó egy millió forintnyi különbözet az ablakon kidobott pénz.

Ha pedig Nagy-Becskerek conjuncturái annyira javulnának, hogy azon vidék forgalmát, a melyre Pancsova direct összeköttetés utján számít, Ferenczhalmon át képes volna Nagy-Becskerekre terelni, az esetre a torontáli helyi érdekű vasutaktól az üzleti érdekek fogják követelni azt, hogy meghosszabbítsák vonalukat Ferenczhalomtól Réva Ujfalváig, a mi — a mint már említettem — a torontáli helyi érdekű vasutaknak gyerekjáték lenne.

Ez esetben aztán nemcsak a fent kimutatott egymilliónyi különbözet lenne kidobott pénz, hanem az egész építési tőke.

Ezért állítottam azt, hogy akár alapos Pancsova aggodalma, akár nem, mindkét esetben meggondolatlan pazarlás a direct összeköttetés.

Csak azon csodálkozom, hogy a pancsovaiak nem látják a Pancsova-becskereki vonal kiépítése által teremtett hasonló helyzetet. Sándorudvar a csatlakozó állomás — csak 2 km.-rel van közelebb Nagy-Becskerekhez, mint Pancsova Ferenczhalomhoz és Versecz, 18 km.-rel van távolabb Sándorudvartól, mint Ferenczhalom Nagy-Becskerektől — a mely távolság különbözete a szállítási díjtételekben kevés különbséget eredményeznek — és talán azt hiszik a pancsovaiak, hogy Nagy-Becskerek félt valaha attól, hogy a Pancsova-nagybecskereki vasut forgalma Verseczre terelődik? A ki ezt az aggodalmat árulná el, azt első sorban a nagybecskerekiek nevetnék ki.

Ezek után áttérhetünk annak — a pancsovaiak által felállított — másik valószínűségnek a megkritizálására, hogy vajjon R. Ujfalva, Petrovoszelló és Alibunár községek adnak-e a direct vasut törzsrészevényeire 150.000 frtot.

Itt előre kell bocsátani azt, a mire a pancsovaiak nem számítottak, hogy ezeknek a községeknek is meg vannak a saját külön érdekeik, a melyek nem azonosak Pancsova városának érdekeivel általában, de különösen nem azonosak Pancsova rosszul felfogott érdekeivel. Az is természetes, hogy ezek a községek első sorban a saját

érdekeik szempontjából fognak a kérdés fölött dönteni.

Azt is előre kell bocsátanom, hogy most, a mikor a vasutak úgy szaporodnak, mint eső után a gomba, azon érdekeltségük, a melyek pénzüket a vasutba fektetik, már nem arra törekcsenek, hogy vasut legyen mindenáron, hanem azt nézik, hogy az a vasut ki is fizesse magát. Ha pedig ezeknek két terv között kell választaniok, az olcsóbb és a drágább között s ha látják azt, hogy azon érdekeik, melyeknek kielégítését a vasutból várják, az olcsóbb vonal által épügy ki lennének elégitve, mint a drágább vonal által, kétségtelen, hogy nem a drágább, hanem az olcsóbb vonalat fogják választani.

Már pedig az kétségtelen, hogy Alibunára, Petrovoszellóra és Réva-Ujfalvára nézve teljesen mindegy az, hogy Pancsovát Ferenczhalmon keresztül érik-e el, vagy egyenesen, föltéve azt, hogy direct vonatok fognak járni, a mely kellő nagyságu forgalom mellett el sem kerülhet. — Azon egy, vagy legfeljebb két kilométernyi különbség a két irány közti távolságban, sem a személy, sem az áruszállítás díja, sem az idő tekintetében számbajöhető különbséget nem okoz.

Ha pedig mindegy, akkor már inkább arra az irányra áldoznak, a mely olcsóbbba kerül, a melynek jövedelmezése valószínűbb, tehát a mely kevesebb áldozatot igényel, s előbb, biztosabban s nagyobb mértékben biztosítja a részvénytőke jövedelmezőségét, mint a drágább, nagyobb áldozatot igénylő s jövedelmezőség tekintetében teljesen bizonytalan irányra.

Egyébiránt az említett községekre nézve nem egészen mindegy az, hogy melyik vonal fog kiépülni. — Az 6 megyei székhelyük Nagybecskerek. Ezek lakosságának lehet igen sok olyan dolga, amelyet Pancsován nem végezhetnek el, hanem csak Nagybecskereken. — Ebből a szempontból nem mindegy nekik, hogy Ferenczhalmon át jutnak-e el Nagybecskerekre, vagy 30 km. kerülővel Pancsován át.

Végül még egyet.

A Petrovoszelló-pancsovai direct összeköttetés, a mint már fent kifejtettem, körülbelül 1.600.000 frtba fog kerülni. Az 1.250.000 frtnyi elsőbbségi kötvény kmatja, 4%-al számítva, 50.000 frt volna. — A torontái helyi érdekü vasutak jövedelmeinek átlagából levont következtetés alapján biztosan állitható, hogy a tiszta jövedelem első 10 évi átlaga nem haladná meg kmtként az 1000 frtot. Ez

volna 29.000 frt. Tehát világos, hogy a várható tiszta jövedelem hosszabb időn keresztül még az elsőbbségi kötvények 4%-os kamatait sem biztosítaná. Hol maradna még a beváltásukra szükséges összeg és a részvénytőke osztaléka.

Evidens tehát, hogy habár kapnak is a pancsovaiak a vasut kiépítésére vállalkozót, mert technikus vasut építésre mindig akad, de a Petrovoszelló-pancsovai vasut kiépítése finanszialis abszurdum. — Arra, hogy a tisztajövedelem fedezhesse az elsőbbségi kötvények kamatait, törlesztési járulékat és az alaptőkének 4%-os jövedelmezést biztosítson, a vasutnak kilométerenként 3200 frtnyi tisztajövedelmet kellene hozni. Ez a szám pedig a helyi érdekü vasutaknál még utópianak is sok volna.

Igaztalanul vádolják tehát a pancsovaiak a vármegye intéző köreit önzéssel akkor, ha ilyen szerencsétlen tervhez való hozzájárulását megtagadja. — Ha egyáltalában önzésről lehet beszélni, azt keressék a pancsovaiak magokban, azon eljárásukban, hogy ily pénzügyileg halva született vállalkozásba a vármegye három községét akarják beugrasztani.

Dr. Korsos Elemér.
alibunári ügyvéd.

HIREK.

Tájékoztató.

Julius 26. A Pancsova-petrovoszellói vasut közigi bejárása.

Julius 26. A bécsi Carl-Theater személyzetének előadása.

Julius 29. A Magyar Kör közgyűlése.

Augusztus 13. A közigazgatási bizottság ülése.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— **Adomány.** A Vág folyó kiöntése által hajléktalanná vált lakosság felsegélyezésére gyűjtés indítván meg, Weisz Izidor ur 10 frtot adományozott, mely összeget rendelkezése helyére juttattuk. Az országos vöröskereszt egyeslet torontái választmánya.

— **Változások a csendőrségnél.** Amint megbízható forrásból értesülünk, az Alföld csucsrészén s a Délmagyarországon elhelyezett csendőrségnél fontos változásokat fognak életbeléptetni. A hivatalos lap már a legközelebbi napokban értesítést fog hozni a változatokról.

— **Ösztöndíjak a szegedi bábaképző intézetnél.** A szegedi m. kir. bábaképző intézetnél a legközelebbi — október hó 1-én kezdődő — magyar-német tantolyamra 12 tanuló részére egyenkint 40 frtnyi állami ösztöndíj van rendszerezve. Az intézet igazgatósága felhívja mindazokat, kik azt elnyerni óhajtják, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszteriumhoz intézett, keresztlevelel, erkölcsi és szegénységi bizonyítványnyal fölszerelt bélyegtelen folyamodványukat augusztus hó 31-éig hozzá nyujtsák be.

— **Gyilkossági kísérlet.** Zombolyáról írják: Miksin Milán, szerb-czernyai községi bírót, tegnap reggel szobájában egy nagy vértócsa közepén eszméletlenül találták. Kétségtelen, hogy gyilkossági kísérlet torog fenn, mert a szerencsétlen, kit a községi orvos hosszas fáradozása daczára eddig eszméletre nem téríthetett, idegen kéztől jobb czombján csontig ható mély késszurást kapott. — Anyomban megindított vizsgálat folyamán kiderült, hogy Miksin, volt birói ellenjelöltjével Nikolics Zsivkával előző nap este a korcsmában ismételtén összekocczant; Nikolicsot a csendőrség ennél fogva elfogta.

— **A tűzbiztosítási díjak olcsóbbá tétele.** A legutóbbi napokban előfordult nagyobb tüzesetek alkalmából gazdasági körökben újból előtérbe lépett a tűzbiztosítás reformjának kérdése. Lovóte és sok más elpusztult községben a közönség vagyona egyáltalán biztosítva sem volt, a mi különösen annak tulajdonítható, hogy a díjak ma még aránytalanul magasak. Különösen figyelemre méltók e tekintetben azok az olcsó díjtételek, melyeket a tavasszal alakult Országos kölcsönös biztosító szövetkezet megállapított és melyekre vonatkozólag általános az a nézet, hogy ezek már körülbelül megközelítik a tűzbiztosítás államosításával czélzott eredményt. A szövetkezet, mely a korlátolt felelősség elvén alapul, a mostani aratás alkalmából a készletek biztosítására nézve különösen figyelemre méltó tételeket alapított meg, és csak kívánatos, hogy ez a gazdasági reform, mely nagyban hódít az országban, továbbra is ily kedvező eredménnyel működjék.

— **Thraun bárónak nézték.** Verseczről írják: Egy szegedi pörge bajuszos fiatal ügyvédjelölt eljött ide valami végrehajtást foganatosítani. A különben eléggé arisztokratikus külsejű fiatal emberre beesteledett az idő és az idegen, ismeretlen városban keresett szórakoztató mulatságot. Egy jóképű sarki rendőrtől kért tájékoztató fölvilágosítást, akiről látta, hogy hosszabb idő óta rokonszenves figyelemmel kíséri minden mozdulatát. A verseczyi András nyomban tisztában volt a helyzettel, a kérdezősködés mindenben megerősítette a gyanut, melyet táplált és Thraun bárót, a kezeügyébe került ördögös sikkasztót, majd hogy nem a tenyerén vitte a rendőrbiztos elé. Az operette-librettónak való története itt egészen komolyan folytatódott, összeránczolt homlokkal fogták vállatára a fiatal ügyvédjelöltet, aki ifju kora daczára is „konokul” tudott tagadni, mint valami megrögzött vén gonosz csont. Az erélyes rendőrbiztosnak végre sikerült világosságot deríteni a rejtélyes idegen személyazonosságára és a Thraun bárónak hitt szegedi fiatal embernek megadta a szabadságot. A szabadlábra helyezett rejtélyes idegen ezután, a kedélyes rendőrbiztos társaságában, reggelig tartó dáridóval csattantotta el a bárói rangját, meg a végrehajtási költségeket.

A „TORONTAI” TÁRCZAJA.

Alagutban.

— Francia elbeszélés. —

Itta: François de Non.

— Bizonyára, — szólott Jacques, — engem is szerettek azzal a hévteljes, odaadó szerelemmel, a mely boldoggá tesz s jól érzi magát mellette az ember s a hogyan a nők életükben csak egyszer szeretnek, — ha szeretnek. Én ismerem a szeszélyt is, ezt a bájos valamit, a mi annyira felizgat s a mi a szerelmet mindig újra és újra felüdíti; de soha sem éreztem ahhoz fogható benyomást, mint tegnap: olyan valami hirtelen, váratlan és önkéntelen dolog volt az... — Beszélj hát el, mi történt veled, — mondá Péter lemondással; — hiszen látom, hogy majd megöl a vágy, hogy elmondhasd.

— Tegnap, mig te a versenyen fáradtál, hogy pénzedet elveszítsed, én egy kis kirándulást csináltam a Szajnában.

— Egyedül?

— Nos igen, kedvesem; vannak pillanatok, a mikor tudom a természetet szeretni a nélkül, hogy azt női fátyolon keresztül nézzem. A Szajna csak azóta szép, mióta a kerékpár divatba jött. Fournaisenél, Grenouilléreből egy lelket sem látsz. Mindenki két kereken ül, mindenki Nantesba kerékpároz s visszafelé Pontoise a jövet, a Szajna teljesen szabad. Nem füstöltek az apró kémények, nem látsz ingujjas evezőst s meztelen karu kormányosnöket; a Szajna kezd a maga őseredeti szűzes vadságába visszatérni. Beleültem a lélekvesztőmbé s szépen eresztettem lefelé a

part mentén. Nincs itt mit merni; mintha uszó ágyban ringanál, a kék víz és a kék ég között, mintha határtalan kékségben usznál! Rueil és Bougival között megnyílik a látóhatár, fehér sivatag, fénylő, mint az üveg, a leggyönyörűsebb rendkívüliség, melyet valaha láttam s kissé távolabb, a folyó sarkantyut képez, visszafelé áramlik s aztán neki fekszik a síknak. A fűfák ágai, gyökerei belenyulnak a folyóba s mintha éreznék az ember azt a locsogó nedvességet.

— És a kaland?

— Párisban kellett ebédelnem. Este 6 órakor leszereltem lélekvesztőmet s a Chatouba közlekedő vonatra szálltam. Hármán voltak a coupéban. Két fiatal hölgy s egy férfi, még egészen fiatal ember; megtermett, jó fiu, kissé ostoba képpel. A két hölgy nem igen látszott előkelőnek. Az egyik kicsi, vézna, nem épen csunya, de a közönséges sovány nők hideg, barátságatlan tekintetével. A másik valószínűleg amannak a barátnője, szép nő, nagy és jól megtermett szabályos idomokkal, széles, de élénk ragyogó arcczal, mintha a tele holdat látnád meleg nyári éjen. Egész lényén kissé nyers, de szívből jövő vidámság ömlött el, barna szeméből élet sugárzott szájában üde fehér fogor fénylet; ajka piros, féli; nyitott, könnyed pehelylyel fedett s nedves, mint a friss gyümölcs. Ez a száj akaratom ellenére folytonosan foglalkoztatott, a szememet nem tudtam levenni róla. Ezek felett a ragyogó, apró, fehér fogak felett, az ajkak szélesen rajzolták le a szavakat, s mintha szobrász vésője metszette volna fehér márványból. Valóban gyönyörűség volt látni, a mint ez a szép, élettelen állatóság átengedte magát e ritka verőfényes tavaszi nap élvezetének.

Eszrevettem, hogy nézem s kétszer háromszor megleptem a mint szemem az enyémre tapadt. Közeledtünk Párishoz. A vonat berogott két égnék meredő falai között; mely kék hirdetésekkel volt tele ragasztva s melyet balról egy sor csenevész fa mintegy megkoronázott. Egyszerre az alagutba értünk föltekinttettem, s ime a kis lámpa egyet lobbanva kialudt az üveg golyóban. Mellettem vidám kacagás hallatszott, mint két szerelmes csintalan nevetése. Most váratlanul a térdeimen két erős, idegesen remegő kezét éreztem; arczomon meleg lehelletet, majd nyomban rá két üde, forró ajk tapadt ajkamra. Egész testen mintha delej futott volna végig... Egyszerre fehér világosság ömlött be az alagutba, aztán felugráltunk helyeinkről. Az ajtók csattogtak, a közönség le- s felutkosott: állomáson voltunk.

— És aztán?

— Kiszálltak mindhármán sebtében s én ugyszólván akkor tértem magamhoz, mikor már ők bérkocsiba ugrottak. Nem tudtam őket elérni. — De csak adott valami jelt, a melyről fészkére találhatsz...?

— Nem, bizonyára eszébe se jutott — erről meg vagyok győződve. Látta a coupéban, mennyire kívánom az ajkát, ideadta; miut a gyermek, aki gyümölcscsel kínál meg. Nos, látod, kedvesem, ez a kicsike kaland feltárta annak a nőnek a lelkületét s én azon felül soha sem fogom elfeledni az érzést, a mit az az éjjeli két üde, meleg ajk s az a sötétben adott csók keltett bennem...

Veszedelemes jövendölés. Fentartással közöljük a következő csinos történetet, mely bátran beillenék a Montépin Xavier fantasztikus rémhistoriába s épen ezen valószínűtlensége miatt nem merünk szavatosságot vállalni valódságáért, míg szavahihető oldalról nem vesszük a megerősítést. Iktár faluban történt az eset a közelmúlt napokban, — így mondja a forrásunk a dolgot — egy szegényen oláh fészekben. Dragoi Maricza, a szép parasztnyecske kisírt szemekkel járkált egész nap; szőke haját nem kötötte többé vastag fonatokba, piros ajkáról eltűnt a mosoly s a falu asszonyainak bevalotta bánatát, melynek oka az volt, hogy férjét a más asszony kocsija vette fel. A bánatos menyecskét az asszonyok ellátták jó tanáccsal, s így el is ment a Baba Stankához, a falu borsorkányhoz, hogy vessen neki kártyát. Baba Stanka aztán kiolvasta a kártyából, hogy bizony a férje hűtlen lett, de hogy ennek mi lesz a következménye, azt csak úgy tudhatná meg, ha hozna neki 15 frtot és egy párnát. A máris mindenre kész menyecske nem habozott a kívánt dolgokat elhozni s most már folytatta a vén asszony jövendöléseit. „A férjed szerelmes más asszonyba, és most az a tervük, hogy téged éjnek idején meg fognak ölni és aztán egybekelnek. Ezt csak kétféleképpen akadályozhatod meg; vagy elmegy világgá és sohasem látod többé a lakásodat, vagy megöled a férjedet.” S a menyecske az utóbbi tanácsot fogadta meg. Fogott egy kötelet, s mikor férje aludt, meg akarta fojtani. Az alvó felébredt s rémülve értette meg feleségének, kit ő rajongással szeretet, borzasztó szándékát. Csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott szabadulni a borzasztó huroktól, s most a menyecske börtönben ül.

— A nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívjuk a Kovács Gedeon féle helybeli egyik legtekintélyesebb, a modern igények és minden lehető kívánalmaknak teljesen megfelelően berendezett confectio üzletre, mely nálunk e szakban elsőként vezette be a legszolidabb kiszolgálás mellett a szabott árakat. Állandó gazdag raktára ezen üzlet a legújabb divatu női confectiók, kifogástalanul készített uri és gyermekruhák, valamint nagy választéku bel- és külföldi gyártmányu mindenféle gyapjuszöveteknek. Méretszerinti megrendelések, nemkülönben egyenruhazati szállítványok — úgy rendőrök, valamint tüzoltók és katonák részére — pontossággal fogantositatnak.

Táviratok.

A király és a millennium.

Budapest, július 19. (A „Torontál” eredeti távirata.) A király br. Eötvös Lóránt kultuszminiszterrel tudatta, hogy a Magyar Műkincsek című diszmutnek a Magyar Műbarátok Köre által a millennium alkalmával tervezett kiadására udvartartási javadalmazásából huszonegyezer forintot engedélyez.

Wekerle és Festetich Ischlben.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Wekerle miniszterelnök és gróf Festetich Andor, az új földmivéltügyi miniszter ma délután indultak Ischlbe, ahol gróf Festetich leteszi az esküt a király kezébe.

Hieronymi Erdélyben.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Déseről telegrafálják: Hieronymi belügyminiszter ma délután Beszterczére rándult, ahol a miniszter tiszteletére nagy bankett lesz. Este a várost kivilágítják.

Casario budapesti barátja.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Piccaroni, olasz születésű mérnök, a budapesti Ganz-gyár alkalmazottja tegnap délután egy asztaltársaságban Casario elnökögylökést és anarkistákat egyáltalán védelmezve, a többek között következőképen kiáltott fel hevesen: — Helyesen cselekedett Casario, amikor leszurta az elnököt: magam is kedvet érzek hasonlóképpen elbánni a mi koronás Carnot-nkkal!

A mérnököt még az éj folyamán letartóztatták. A házkutatás alkalmával, a mi

elfogatását nyomban követte, kitűnt, hogy Piccaroni állandó összeköttetésben van az olasz anarkistákkal.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Az „anarkista” mérnökről ki-sült, hogy részegségében dicsőítette az anarkisták tetteit. Ő maga teljesen ártatlan azokban a dolgokban, amiket a szárnyra kelt hírek róla regélnek.

A temesvári pályaudvar kibővítése.

Budapest, július 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter elhatározta a temesvári pályaudvar kibővítését. A költségek két millió forinttal irányozvák elő.

Az anarkista-törvény.

Budapest, jul. 20. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból telegrafálják: Az anarkisták elleni törvény részletes tárgyalása során elfogadtak egy oly módosítást, a mely a törvény politikai élet elveszi.

REGÉNY-CSARNOK.

BOSSZUBOL.

Olasz regény. Irta: Cordella.

A „Torontál” számára fordította: Gyérke.

(Folytatás.)

Az naptól fogva legalább is hercegeknek nézték őket, mindenki meg akart velő ismerkedni; ha kimentek sétálni, mindenki előzékenyen üdvözölte őket. De népszerűségük nem járt némi kellemetlenség nélkül. Minden nap egy csapat szegény nyújtotta feléjük kezét alamizsnáért, meg a hintóba is dobáltak kérvényeket s egymást érte a sok levél, melyek tömérdek nyomorról beszéltek és segélyt kértek. Valóságos üldözésnek voltak kitéve. Sangalli ur szívesen gyamolította a szűkölközőket s azokat a szerencsétleneket, a kik igazán rászorultak a segélyre, de a tétlenséget nem akarta istápolni. Ő is keményen dolgozott egész életében, másoktól is elvárta tehát, hogy dolgozzanak: ezért az a gondolat fogamzott meg benne, hogy egy nagy műhelyt állít fel, a hol munkát ad a foglalkozás nélkül csavargóknak. Mihelyt elkészült a tervvel, azonnal ki is vitte; a városon kívül megvett egy régi használatlan gyárat, anyagot vásárolt, beszerző a szükséges eszközöket és kihirdette a lapokban, hogy munkát ad benne bárkinek, de alamizsnára ne számítsanak tőle azok, a kik dolgozni képesek. A tehetetlen aggak és kőssa gyermekek számára pedig egy nagy menházat alapított.

Nagy vállalatba fogott, nem egykönnyen volt végrehajtható, mert sok komoly nehézségbe ütközött.

De a nehézségek nem riasztották vissza, szívesen áldozott néhány ezer lirát e jótékony intézményekre, de szándékát minden áron megakarta változtatni.

Néhány nap alatt átalakította a gyárat, fel-fogadott egy jóvaló igazgatót, tisztesseges munkásokat fogadott fel, a kik örömet dolgoztak jó fizetésért; a kész munkákat pedig a gyár és menhely javára eladta.

Ilyenformán nemsokára egészen meghódították Sangalliék a kis arisztokrata várost. Ismeretéseket kötöttek a lakosok rokonszenvenvel és tisztelettel vették őket körül s nemsokára olyan jól érezték köztük magukat, mintha mindig ott éltek volna; de a fiatalok is nagyon boldogok voltak, mert hol a jótékonyág gyakorlásában, hol kedélyes mulatságokban töltötték felváltva idejüket.

Megismerkedtek a Belfiore-családdal is s a legbensőbb viszony fejlődött ki közöttük. Elza mindig Fannyval szeretett volna együtt lenni, meghívta magukhoz, hogy együtt menjenek sétálni, sokszor átjárt Sangalliékhoz, mert a gazdagság és elegancia közepette elemében érezte magát.

Azonban bár igen könnyen jó viszonyba léphettek a Belfiore, Rinaldi, Santelli- és a többi előkelő családokkal: Landacciékkal csak egy névjegyet váltottak s épen ez volt az a fekete pont, mely árnyékot vetett Fanny és Ede örömére, a kik nagy rokonszenvet éreztek Renata iránt.

Renata is szeretett volna összeköttetésbe lépni velők, de jól ismervén atyjának eszjárását, mikor nagynénjénél találkozott velők, nem változott velők szemben rideg magatartása és egy hanggal sem árulta el, hogy vonzódik az ő szíve is hozzájuk.

— Mióta meghalt édes anyám, nem foga-

dunk látogatásokat; úgy élünk, mint medve a barlangjában, — mondá egyszer a maga mentésére.

De Fanny remélte, hogy előbb-utóbb összebarátkoznak. Ede mindig csodálta a szép leányt, nem győzött betelni szépségével, ha valamelyik közös barátjuk házában vagy séta közben találkozott vele. Renata finom, szabályos arcvonásai, gyönyörű termete bámulatra ragadták Ede művészi lelkét, édes hangja szíve mélyéig rezgett és sokért nem adta volna, ha barátságot köthetett volna azzal a családdal, hogy minél többször élvezhetné Renata közellétét.

— Csak átengedné hozzánk néha legalább, atyja, az a barlangi medve! szokta mondani Ede. — Kár, hogy oly nagy arisztokrata, szót Fanny. Biztosan tudom, hogy Renata lenne az én legjobb barátnőm, mert alig váltottunk néhány szót s már is olyan szépen megértettük egymást. Sokkal jobban szeretném, mint Elzát, mert Elza csak játékbáb.

— Elza is kedves ugyan, szólalt meg újra Ede, — de össze sem lehet hasonlítani kettőjüket, mert Renata nagyon büszke. Jó lenne, ha megtörhetnék azt a jezet. De hiszen a többi nemesi család is jár hozzánk és a mint veszem észre, semmit sem veszítenek vele a nemességükből.

— Mindennek apja az oka, mondá Sangalliné, — a mi a leányt illeti, fogadni mernék, hogy ő szeretne velünk minél gyakrabban érintkezni. Nem sok öröme lehet szegénynek az életben, magányosan, barátok nélkül oly fiatalon. (Folytatás következik.)

Nyilttér.*)

Köszönet.

Szeretett apánk halálával bennünket ért sorscsapás fölötti mély fájdalomunkba merülve, jó embertársaink részvételében lettünk vigaszra.

Köszönetérzésünknek ezen az uton óhajunk kifejezést adni: fogadja köszönetünket az önkéntes tüzoltóság, a miért apánkat végső útján testületileg kísérte és köszönetünk Loga városi alkapitány urnak, a miért városi rendőroket állított önként diszörőség gyanánt.

Lehetetlen lévén, mindazon jó embertársainknak, a kik bennünket megvigasztaltak és részvételükkel támogattak, külön-külön köszönetünket kifejezni, fogadják ők is ezen az uton köszönetünket.

Nagybecskerek, 1894. július havában.

A Harsányi-család.

Női ruhaterem megnyitása.

Nagybecskerek és környéke igen tisztelt közönségének és nagyrabecsült vevőimnek tiszteletteljesen tudomására hozom, hogy az ezidei őszi idény bekövetkeztével a Hunyadi-utczában levő saját házamban, közvetlen szomszédságában az immár 1856. év óta fennálló uri-és női ruha konfekcióüzletemnek, egy teljesen fővárosi mintára berendezett.

eladó csarnokból, próbateremből és műhelyből álló

nőruha-termet

nyitok meg.

Ruhaszövetekben való összes újdonságokkal, diszitő és selyemcikkkel dusan felszerelt raktáram, francia és angol mérvadó divatlapok, tapasztalt, szakszerűtlen képzett, kitűnő művezetőim, kik részint a legújabb műszerekkel ellátott műhelyem, részint pedig áruraktáram élén állanak, továbbá a hozzám szerződtetett fővárosi munkaerők lehetővé teszik, hogy e téren a legjobbat és legizlésesebbet produkálva, sikeresen versenyezhessek a bécsi és budapesti konkurencziával. Ama biztos meggyőződésben, hogy a mélyen tisztelt közönség emez újabb vállalkozásomat is bizalmával tiszteli meg, melegen ajánlom azt a nagyrabecsült hölgyvilág figyelmébe.

Kiváló tisztelettel
Grünbaum Vilmos.

*) Az e rovat alatt közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.

Dr. Brájler Lajos távollétében a szerkesztésért felelős:
Kabos Bertalan h. szerkesztő.

Hirdetések.

Kereskedelmi szakiskola Nagyváradon.

Az országos kereskedelmi akadémiaakkal egyenrangú és jogú kereskedelmi szakiskola.

Áll 3 évfolyamból. Végzett tanulók az egy évi önkéntes katonai szolgálatra jogosultak.

Elhelyezésekről a belföldön és külföldön legnagyobb czégeknél és vállalatoknál, pénz- vagy biztosító-intézetekben, gyáraknál az igazgatóság gondoskodik.

Előkelő házak gyermekei részére, fényesen berendezett internatus a tanintézet önálló új épületében.

Jelentkezés július hó végéig.

Kiváló szakemberekből álló tanári kar, gazdag gyűjtemények; évenként nagyobb szabású tanulmányi utak.

Legközelebbi tanév 1894. szeptember hó 1-én nyílik.

Értesítőt küld és megkeresésekre válaszol a

nagyváradai kereskedelmi
szakiskola
(520—*1) igazgatósága.

2391. kig. sz. 1894.

(521—1.1)

Pályázati hirdetmény.

A nkomlói községi óvonői állomás, mely természetbeni lakáson kívül 600 korona évi fizetéssel van javadalmazva, lemondás folytán megüresedvén, annak választás útján leendő betöltésére ezennel pályázat nyitattik.

Felhívának mindazok, kik ezt az állást elnyerni óhajtják, hogy az 1891. évi XV. t. cz. és illetve végr. utasítás rendelkezéseinek megfelelőleg felszerelt s a hivatalos magyar nyelv írásban és szóban tudásán kívül a román és német nyelvekben jártasságukat igazoló okmányokkal ellátott pályázati kérvényeket az óvodai felügyelő bizottságra czimezve legkésőbb f. é. augusztus hó 1-éig alólirt községi előjárószághoz beküldjék.

Kelt Nagy-Komlóson, 1894. évi július hó 16-án.

A községi előjáróság.

Szép lakás

gyümölcsös kerttel és lugassal, kerítés által teljesen elkülönítve, a melenzei utcza 435. sz. ház udvarán levő külön épületben folyó évi november hó 1-én kiadó.

A lakás áll: 5 szobából, előszobával, konyha, éléskamara, csukott folyosó, padlás és pinczéből. — A feltételeket kívánatra közli a tulajdonos

Steinitzer Géza,
jelenleg Igló Füreden, Szepesmegye.

1756. sz. 1894.

(523—2.2)

Árlejtési hirdetmény.

A pancsovai—glógoni közlekedési utvonalon szükséges 1500 köbméter rostált folyó kavics vagy 1000 köbméter vágott mészkö vállalet útján leendő beszerzése határozatván el; a kérdéses anyagnak nyilvános árlejtés útján biztosítására a határidő folyó évi július hó 28-án d. e. 9 óráját tűzöm ki, azzal, hogy az árlejtés a pancsovai szolgabíró hivatalos helyiségében fog megejtetni.

A vállalkozók ezennel figyelmeztetnek,

miszerint kötelesség a megállapított 700 frt bánatpénzt az árlejtést vezető tisztviselőnek kezeihez lefizetni, vagy pedig a zárt borítékba beadott ajánlathoz (offert) csatolni, és ezen körülményt a borítékban megjelölni.

A szállítási feltételek a pancsovai szolgabírói hivatalban a hivatalos órák alatt, a hol a kavics minták is előlegesen elhelyezendők, betekintheők.

Pancsován, 1894. évi július hó 14-én

Hafász, szolgabíró.

A Richter-féle *Tinct. Capsici comp.*
Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt igen jó hírnévnek örvend.

Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi közvény, csúsz és tagszagatásban szenvedő egyéneknek ez uton legyen ajánlólag emlékeztetve hozva. Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbízhatóbb háziszert általánosan kedvelt és ennélfogva már további ajánlásra nem szorul.

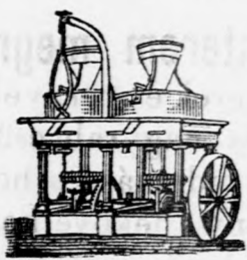
Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy 1 f. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen kitűnő háziszertnek beszerzését. Bevásárlás alkalmával a „Horgony” védjegyre ügyelendő, nehogy utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgonyval ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller helyben nem volna kapható, akkor forduljunk a gyártók gyógyszerárúhoz: Richter gyógyszerárú „az arany oroszánhoz” Prágában vagy Török József gyógyszerészhez Budapesten.

(26.14—25b)

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

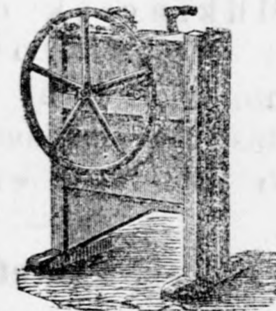
Első délmagyarországi gépgyár, vas- és fémöntőde részvénytársaság Nagy-Becskerek.

Ajánlja szab. légszesz és petroleum motorjait saját gyártmány.

Ajánlja rendkívül olcsó és czélszerű szerkezetű szab. Demkóféle szállítható gőzfertőtlenítő készülékeit. Egyszerű és könnyű kezelés.

Ajánlja legjobb szerkezetű vetőgépeit, egytetemes és mélyítő (Rayol) aczelékeit (Sak rendszer), két és háromvasu ekéit, szecska és repavágogépeit, továbbá mindennemű gazdasági gép- és eszközeit.

Ajánlja dusan felszerelt ráktárát, gépszijak oliva és egyéb gépolajokban gyári árban. Gumi, Asbest és gyapju telítő anyagokat, továbbá mindennemű technikai csikkeit.

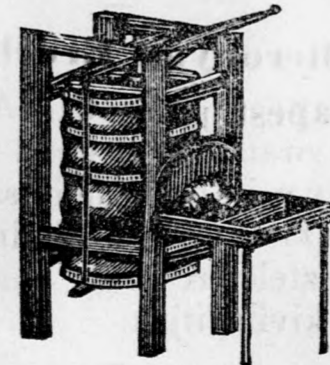
Ajánlja jól berendezett vas és fémöntődjét.

Ajánlja házi kutak és szivattyu telepek berendezését czélszerű és olcsó szerkezetben.

Ajánlja malomöntvényeit, malom állványait, malom berendezési gépeit, francia és belföldi malomköveit. Daráló és őrölő hengerszékeit, porcelán vagy kéregöntésű hengereit. Kőelésítő és kővágó szerszámait.

Ajánlja tüzi és kerti fecskendőit.

Ajánlja kitűnő kovács fuvóit, furó gépeit mindennemű fa, vas és fém megmunkáló gépeit.

Ajánlja legújabb segéd gépekkel berendezett gyártelepét mindenféle gépjavitó munkák és új gépek elkészítésére.

Iroda: József főherceg utcza (Linyacszy ház)

Gyár: bégaparti indóház mellett.

(528—9.1)

Torontálmegyei Tanügy.

A „Torontál“ melléklete.

III. évfolyam.

Megjelenik minden szombaton.

Rovatvezető: Gockler Lajos.

27-ik szám.

Az óvoda hivatása és fontossága Dél-magyarországon.*)

(Vége.)

Ha azonban csak óvodás gyermekeket kapnánk iskolánkba, úgy a beszéd- és értelemgyakorlatokat nem is kellene tanítani, csak ismételni és azt tehetők örömmel, élvezettel, mert a rendes óvodából kikerült gyermek olyan, mint egy gondos háziasszony éléskamrája. Nincs ott szívének, eszének egy polca, egy fiókja sem, melyről nem volna jól és tapintatosan gondoskodva. Fel van ébresztve kis szívében a szeretet és hála, a jó Isten, édes hazája, és szülői iránt; a hála és kegyelet jóltevői iránt; fejlesztve a szeretet és gyengédség kis társai iránt; a szeretet és kimélet az állatok, növények és élettelen tárgyak iránt és ezen az embert emberré tevő szép érzések mellett tenyésztik a részvét és jótekonyság szerény ibolyáját, mely nélkül az emberi szívből minden nagy és nemes iránti érzés kihál, mely nélkül az emberi kebel sivár, mint a kopár szikla, melyet nem szánt fel ugyan a csalódás és bánat kemény ekéje, de a melyen ép azért sohasem teremhetnek meg a hála könnyeitől és saját szívének boldogító melegéből fakadó tiszta öröm kedves virágai. És csakis ezen érzéseknek már a lehető legzsengőbb korban való gondos együttes fejlesztése adja meg a későbbi embernek azon lelki erőt, mely megóvjá őt az élet bármely viharában a csüggedéstől, a kétségbeeséstől.

Megfizethetlen szolgálatot tesz az óvoda különösen itt a délvidéken, hol annyi a felekezet és annyi a nemzetiség, mert ez az egyedüli intézet, melyet a gyermek minden vallási és nemzetiségi különbség nélkül látogat már leggyengébb korában is. Itt tanulja az egy igaz Istent, mint mindnyájunk szerető atyját ismerni és imádni, és itt csepegtetik kis szívébe, (mely rent minden elöítéletől), az egymásiránti szeretet, az igaz felebaráti szeretet érzését oly jótékony melegséggel, hogy az lassankint vérévé válik, mint a valódi jó táplálék és elég egészségessé, erőssé teszi a gyermeket arra, hogy ha nagykorában kap is egy-két, bár könnyen emészthető, de szívet, vért megrontani akaró nemzetiségi falatot, a mérget minden káros visszahatás nélkül ismét kiküszöbölhesse.

Sajnos, elég gyakran olvasunk lelketlen izgatókról, kik a különböző nemzetiségeket egymás ellen együttesen ellenünk láztatják. Hogy gonosz céljuk sokszor sikerül, az onnan van, mert a kis gyermekeknek eddig nem volt alkalmuk összeszokni. Egymástól idegentül lettek fölnevelve. Daczára, hogy egy édes haza táplálja őket, egymás iránt bizalmatlanságban, szeretetlenségben nőttek fel. Hisz láthatjuk, ha bármely kis községben két, vagy esetleg több nemzetiség él, azok mindegyike külön részben lakik és sem örömet, sem bánatát nem osztja meg egymással, s így nem is csoda, ha testvérekül nem tekintik egymást. Ha azonban alkalmuk lesz már kis korukban egymást megismerni, megszeretni, ha majd kis szívüket egy öröm vidítja, egy bánat keseríti, ha lesz egy oly hely, hol vidám kacajuk együtt hangzik, hol egy nyelven és egy érzéssel tanulják kimondani: édes hazám, csak akkor lesznek majd igazán édes testvérek is. És ha az óvodából kikerülve, ismét együtt szívják magukba az egységes állami elemi iskola tisztító levegőjét — a mit adjon Isten, hogy minél előbb meg legyen — akkor

nem lesz erő, nem lesz fondorkodás, mely keblükből a szíveikkel összeforrt szeretetet gyökerestől kitéphetné. Ott fog az élni szívök egy elrejtett zugában a gyermekkor kedves élmények képében, bearányozva a gyermekkor ábrándok délibábos fényével. Hisz tudjuk magunkról, hogy ezek az egyedüli omlékek; melyek annál kedvesebb, rózsásabb színben tűnnek fel nekünk, minél távolabb megyünk tőlük. Féltekenyen dédelgeti azokat minden ember és ha megöregszik, szinte sugárzó arcczal meséli el egymásnak az ugynevezett „stikliket“ melyeket gyermekkorukban együtt elkövettek. Már pedig a hol ily gyermekkor élmények kötik össze a szíveket, ott a nemzetiségi gyűlölségek gyökeret nem verhetnek. De kérdem igen tisztelt nagygyűlés, hogy ezen tekintetben is, nem-e csak a népiskolától követeltek eddig mindent? Bár követeljenek ezután is, nyugodtabban nézhetünk elébe, mert nem mint mindenféle gyom és gazzal benőtt, elvadult földet kapjuk a gyermekeket iskolánkba, hanem mint egy jól gondozott kis kertcskét, melynek egy talpalatnyi része sincs parlagon hagyva: melyben minden kedves virág, minden hasznos növény már nem csak elvetve, de jól meggyökeresedve is van.

Az eddig felemlítetteken kívül az óvoda működésének keretébe tartozik még a vers, mese, ének és játék. Ezekre alig jut a népiskolában hetenként egy-két óra.

A gyermek értelméhez mért kis versecskék nemcsak arra szolgálnak, hogy kis szívében a fent elősorolt nemes érzéseket megszilárdítsák, hanem egyszersmind emlékező tehetségét erősítsék, beszélő képességét fejlesszék és mintegy lépcsőt képezzenek a népiskolai komolyabb tanuláshoz.

A jól megválasztott mesék a gyermek értelmét fejlesztik, szívét nemesítik, érzelm világát általa felfogható szép eseményekkel és kedves alakokkal gazdagítják. A szülőház dajka-meséi által felizgatott csapongó képzeletét csillapítják, a rendes mederbe terelik és fogékonnyá teszik az iskolában előforduló, a mindennapi életből kifolyó események és elbeszélések iránt.

Hogy mily szolgálatot tesz az óvoda az ének tanítása által az iskolának, azt megmondhatják tisztelt kartársaim közül leginkább azok, kik első osztályban működnek, vagy működtek. A szegény nép nem ér rá gyermekeit otthon dalokra tanítani és így eljönnek az iskolába anélkül, hogy hallási érzékük csak fel is volna ébresztve.

Az iskolában pedig nem jut elég idő arra, hogy az elmulasztottakat teljesen pótolni lehessen, hisz tudjuk, mennyi ideig tart és mily fáradságba kerül, míg a leg-egyszerűbb dallamot betanítja nekik az ember. Pedig az oly népek nemzeti érzülete nem lehet, melynek nincs érzéke nemzeti dalai iránt.

Az óvodai játékok azon kívül, hogy a gyermek kedélyét felvidítják, testét edzik, mozdulatait ügyesebbé, simábbá teszik, megkedveltetik vele az iskolában szokásos rendezettebb, fegyelmeltebb játékokat.

Az elősoroltakon kívül van még megszámlálhatlan sok apróbb, nagyobb előnye az óvodának az iskolára nézve, melyeket azonban így felsorolni időnk nem engedi. Azokat tapasztalni kell, csak akkor tudjuk becsülni is. Azonban úgy az elmondott, mint el nem mondott előnyöket csak akkor várhatjuk el az óvodától, ha annak vezetése szakavatott, lelkiismer-

retes, hivatásáért élő és azért lelkesülmi tudó óvonó kezeibe van letéve. Ellenkező esetben nemcsak hogy semmit sem várhat az iskola az óvodától; de az még hátrányára is lehet; mert egy rosszul vezetett óvodából kikerült gyermek fegyelmeltelen, vásott, szófogadatlan. Agya meg van tömve a szajkó módra betanított versek halmazával. Ez által szellemi működése túl van csigázva és beáll a visszahatás, ép akkor, midőn az iskolában a komolyabb munka veszi kezdetét.

Az ily gyermekekből tehetségök daczára hanyag, rossz tanulók válnak; érzéketlenek úgy a jutalmazás, mint a büntetés iránt. Ezen gyermekek olyanok, kik megkeresítik a tanító életét; mert úgy hat rájuk a szó, mint ha a falra borsót hánynának. Hogy tehát ezen szomorú eset ne állhasson, közös erővel működünk azon, hogy iskoláink mellett rendezett óvodák állitassanak fel és azok vezetése rendes uton képesített szakavatott óvonókra bízassék. Igyekezzünk továbbá teljes erőnkkel oda hatni, hogy a megválasztandó óvonó évi fizetése annyiban állapitassék meg, hogy abból állásához mértén tiszteességesen megélhessen; mert tudhatjuk magunkról, hogy minden tehetség, hivatás iránti szeretet mellett sem felelhetünk meg igazán szép, de nehéz feladatunknak, ha folyton a megélhetés súlyos gondjaival kell küzde-nünk. A nyomor kertjében kihál az idealizmus virága. Háromszáz forint évi fizetéssel elmulik annak a szegény óvonónak nem csak a lelkesedése de még jó kedve is; és pedig nyugodt kedély, jó kedv nélkül óvodát sikerrel vezetni lehetetlen.

Azért tekintsük az óvodát iskolánk édes tesvéreül és tegyünk meg érdekében a mit csak tehetünk örömmel, hisz fáradozásunk jutalmául első sorban iskolánk fogja az óvoda áldásos működésének gyümölcsét élvezni. Adja Isten, hogy nem sokára úgy legyen és ne csak minden jót várhasson, de nyerjen is a népiskola.

Midőn ezek után előadásom befejezve, köszönetet mondok az igen tisztelt nagygyűlésnek szíves figyelméért, ugyanekkor bátor vagyok a következő három tételt elfogadás végett előterjeszteni: 1. Tekintettel arra, hogy az óvoda a magyar nyelv terjesztése — a felekezeti s nemzetiségi villongások megszüntetésének leghatalmasabb tényezője, igyekezzék a délmagyarországi tanítóegylet odahatni, hogy a már fennálló kisednevelésre vonatkozó törvényünk mindenekelőtt nálunk a délvidéken minél-előbb végrehajtsák. 2. Iparkodjék a délmagyarországi tanítóegylet minden egyes tagja odahatni, hogy az ujonnan létesítendő óvodákhoz csakis hazafias szellemenben vezetett képezdekből kikerült s rendes uton képesített, szakavatott óvonók alkalmaztassanak. 3. Ha akarjuk, hogy az óvoda iskolánkra, ez által édes hazánkra áldásos is legyen, hassunk oda karöltve, hogy az óvonók fizetése mindenütt a tiszteességes megélhetés fokára emeltessék.

Muth Jánosné.

Iskolai értesítők.

II.

Megyénk egyik legnagyobb népoktatási intézetéről, a nagybecskereki községi népiskoláról, Baaden Károly igazgató közli a szokásos évi értesítőt.

A terjedelmes füzet bevezetését Rédl Ferenc községi tanítónak a „Gyermeknevelés“ című hosszabb értekezése képezi, a melyben szerző összefoglalja mindama elveket, melyeket a családi nevelésnél figyelembe veendőnek tart.

*) A „Délmagy. Tanítóegylet“ oraviczai közgyűlésén előadott első értekezés.

Az intézet múlt évi története a következő adatokat tartalmazza:

A beiratásokat szeptember hó első napjain végezte ugyan a tanítótestület, de az előadások — a kolera és difteritisz járványra való tekintettel, — csak szeptember 16-án vették kezdetüket.

A tanév kezdetével nyugalomba vonult Fröhlich Lipót közs. tanító helyére fia Fröhlich Pál választotta meg egyhangulag rendes tanítóvá. Ugyanakkor egy második tan. állás is nyert betöltést azzal, hogy az újonnan szervezett kiegészítő állásra egyhangulag Fritsz István volt melenczei tanító választotta meg.

A tanítói kar összesen 7 értekezletet tartott. Ezen üléseken a tantestület megbeszélte a tantárgyak módszeres tanítását, a nevelés-oktatás összehangzatos vezetését. Az év elején valamennyi osztály tananyaga s tanterve beszéltetett meg a párhuzamos osztályok egyöntetű haladására érdekében. Végrehajtotta továbbá a tantestület ezen gyűléseken a felsőbb hatóságoktól hozzáérkezett határozatokat; összeállította az előfizetendő szaklapok és a könyvtár részére beszerzendő művek jegyzékét. Az e célra rendelkezésre álló 150 frt összegből megszerezte a tantestület az iskolaszék s a városi közgyűlés helybenhagyása mellett a Jókai diszkidású műveit 200 frt árban, olyképp, hogy ezen összeg a város által előlegeztetvén, a fent jelzett 150 frt összegből négy éven át 50—50 frtjával lesz visszafizetendő. A fennmaradt 100 frtből beszerzte a tantestület szintén az iskolaszék jóváhagyásával a különféle szaklapokat és műveket.

Az iskola belételére vonatkozólag kiemelendő, hogy a vallásérkölcsei élet ébresztésén s megszilárdításán kiválóan buzgólkodott a tantestület és a növendékek vasár- és ünnepnapokon, a téli zord napokat kivéve, az isteni tiszteleten a hitoktató s tanítójuk vezetése mellett részt vettek; a róm. kath. tanulók pedig az osztálytanítók és a hitoktató vezetése alatt a szokásos körmenetekre is elmentek.

A tanítótestület könyvtára az idén 28 művel, összesen 58 kötettel szaporodott. Áll jelenleg, ide nem számítva a még befejezetlen füzetes kiadásokat, 518 műből 719 kötetben, és pedig: 472 magyar mű 602 kötetben és 46 német mű 117 kötetben. A könyvtárt a tantestület tagjai használták. Az ifjúsági könyvtár áll: 230 magyar, 80 német, összesen 319 műből, melyek a felsőbb osztálybeli tanulóknak adtak ki olvasásul. Kivitt az ifjúsági könyvtárból 91 tanuló 680 könyvet.

Az iskolai takarékpénztárnál a betevők száma 50. Betett összeg volt 410 frt 54 kr. Kivétetett 234 frt 54 kr. Maradék 176 frt.

Az év folyamán több iskolai ünnepély is tartatott, megünnepelték a király és királyné nevenapját, továbbá november 26-án Jókai Mór 50 éves írói jubileumát. Márczius hó 15-én a 48-iki márcziusi napok emlékét, február hó 1-én pedig az igazgató tanítói működésének 25 éves jubileumát.

A tanuló ifjúságra vonatkozó statisztikai kimutatások főbb adatai ezek:

A beirt tanulók száma: Illetőség szerint:

helybeli fiú 664	leány 198
vidéki „ 16	„ 2
Vallás szerint:	
róm. kath. fiú 587	leány 169
ég. evang. „ 36	„ 11
evang. ref. „ 23	„ 12
gör. kol. „ 34	„ 7
Anyanyelv szerint:	
magyar fiú 221	leány 77
német „ 400	„ 106
szarb „ 33	„ 8
tót „ 17	„ 6
horvát „ 3	„ 3
román „ 6	„ —

Év végéig járt 607 fiú és 188 leány, Előmenetel szerint: kitűnő 61, jeles 138, I. rendű 425, bukott 152, vizsgálatlan 19. Kimaradt 79, meghalt 6. Az egész éven át mulasztott napok száma volt 7479¹/₂. Az ismétlődő iskolában összesen 161 tanuló iratkozott be, még pedig 60 fiú és 93 leány, kik közül évközben kimaradt 14.

Ez adatokon kívül a népiskola I—VI. osztály tananyagát, a tanhatóság és tanítótestület

névjegyzéket, 33 oldalon pedig a tanulók érdemsorozatát tartalmazza az érdekes és biztos áttekintést nyújtó értesítő, a melyet az igazgatónak a jövő tanévre szóló tájékoztatója zárja be.

K ü l ö n f é l é k .

— Az új közoktatási államtitkár. A hivatalos lap szerdai száma a következő királyi kéziratot közli:

„Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Pulszky Ágost, budapesti nyilvános rendes tanárt a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteriumhoz államtitkárrá kinevezem.”

Kelt Madonna di Campiglióban, 1894. évi július hó 11-én.

Ferenc József, s. k.

Báró Eötvös Loránd, s. k.

— Heinrich Gusztáv felmentése. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király Heinrich Gusztáv dr. tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanárt az Országos Közoktatásügyi Tanácsnál viselt ügyvivő alelnöke állásától, hü és buzgó szolgálataink elismerése mellett, felmentette.

— Áthelyezés. A magy. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Hajnal Bernát glugoni állami elemi isk. rendes tanítót a gattajai állami elemi iskolához helyezte át.

— Kisdedóvók Csanádmegyében. Csanádmegye közigazgatási bizottságának tegnapi gyűlésében Neményi Imre kir. tanfelügyelő jelentette, hogy az egész megye területén végre van hajtva a kisdedóvótörvény.

— Kézügységbeli tanfolyam Debreczenben. Közgazdaságilag igen fontos intézményt létesített Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter Debreczenben: a néptanítók részére ugynevezett kézügységbeli tanfolyamot állított fel, a melyet e hó 15-ikén délelőtt nyitott meg a miniszter megbízásából az ipariskolák felügyelője Szerényi József nagyszámú közönség jelenlétében. Az intézményt nagyon rokonszenvenesen fogadták s a minisztert a megnyitáskor táviratilag üdvözölték. A tanfolyamban, — a melynek a ref. kollegium adott helyiséget — 20 vidéki tanító vesz részt, a kiknek főladata lesz, hogy az ipari foglalkozást a népiskolákban tanítsák. Ez az intézkedés különösen az alföldi népre lesz jó hatással.

— Országos tanítógyűlés Debreczenben. A hazai tanítók országos bizottsága e hó 14-én, az augusztusi nagygyűlés előkészítése céljából, igazgató tanácsi ülést tartott, Somlyay József elnöke alatt. Több tanítóegyesület azt az óhaját fejezte ki, hogy az idei nagygyűlés, a tanszerkiállításra való tekintettel, Debreczenben tartassék. Az igazgató-tanács erre hajlandó is volt s így a nyári nagygyűlés Debreczenben lesz aug. 18. és 19. napjain. Remélhető, hogy a tanítóegyesületek nagy számban fognak megjelenni. A nagygyűlés megvitatta a népoktatási törvény revíziójára vonatkozó főbb elveket s a nyugdíj igények kiszabásánál eszközözendő módokat; foglalkozni fog továbbá e gyűlés az állami tanítók anyagi helyzetének javításával, az utadó kérdésével s a tanítóegyesületeknek az ezredéves kiállításra való részvételével. A gyűlés rendezését a hajdumegyei Gönczy-egyesület vállalta magára. Az elszállásolás és ellátás ingyen, vagy nagyon mérsékelt áron történik. Utazó jegyeket is mérsékelt áron kaphatnak azok, a kik szándékukat aug. hó 3-ikáig Somlyay József elnöknel (Budapest, I. ker. városmajor-u. 31. sz.) bejelentik. Az egyesületek képviselői megbízó levelekkel látandók el.

— Felvétel óvónőképző intézetekbe. A hódmezővásárhelyi állami és az esztergomi érseki óvónőképző intézetbe a jövő iskolatanévre 40—40 növendéket fognak felvenni. A felvételre az illető intézetek igazgatóságához aug. 15-ig kell folyamodni. A folyamodványhoz csatolandó keresztlevél, a legutóbbi két tanévről szerzett iskolai, orvosi és szegénységi bizonyítvány. Tandíj nincs, csak beiratás címén kell 2 frtnyi tandíjat fizetni.

— Szomorú iskola-viszonyok. Hódmező-Vásárhely város közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén dr. Tergina Gyula kir. tanfelügyelő oly szegényletes képét tartá fel a város népoktatásügyi viszonyainak, mely kinos feltűnést keltett s a legnagyobb mértékben alkalmas arra, hogy a közoktatásügyi kormány figyelmét az

Alföldre terelje. Arról van szó nevezetesen, hogy Hódmező-Vásárhelynek tizennyolcz tanügyi népiskolája közül nincs egyetlen egy sem, mely a törvény kívánalmainak megfelelően, s a legnagyobb rész bérelt csárdaszerű viskókban van elhelyezve, a hol foltzó vargák és dologtalan mesteremberek végzik a tanítást. A kir. tanfelügyelő jelentése kiemeli, hogy az iskoláknak nevezett zugok nincsenek kipadlózva, az iskolapadok rosszak s a földbe vert karókon nyugszanak, a felszerelés hiányos, magok a helyiségek szűkek és piszkosak, szelöltetésről gondoskodva nincs. Érdekeseen szomorú világot vet a magyar kultúra elhagyatottságára itt, az Alföld szívében, a magyarság gócpontjában, hogy nem kapnak már az állomásokra tanítót s a legutóbbi pályázatok is meddők maradtak, mert nem akadt olyan elkényszeredett lélek, a ki a 200 frttal javadalmazott állásra eljött volna. Természetesen a képtelen és tarthatatlan helyzett arra szorítja és arra kényszeríti a minden oldalról szorongatott szegény embert, hogy gyermekeit nem iskoláztatja s innen van, hogy H.-Vásárhelyen csak a múlt évben is 3500 gyermek volt statisztikailag kimutatva, mint olyan, kik minden iskoláztatás nélkül nőttek fel. Lehet ezután csodálkozni a szociálizmus gyors terjedésén és azon, hogy a pusztán, a társadalmon kívül, tanulatlanul felnőtt ember nem hajtja meg fejét a törvény előtt s vak tudatlanságában, lelketlen izgatók szavaira fellázad a társadalmi rend és törvényes formák ellen?

Tanügyi irodalom.

* Tanítók Albuma. Említettük volt, hogy Békésen a „Tanügy“ című közlöny kiadásában a „Magyar tanférfiak és tanítóknak ezredéves albuma“ fog megjelenni, mely egyik imponáns jelensége lesz a millennaris ünnepélyeknek. Pót-lólóg megjegyezzük, hogy ezen mű czélja egyrészt az, hogy bizonyítékul szolgáljon a magyar tanítóság intelligenciájának, másrészt, hogy marandó emléke legyen a törekvő kartársaknak s egyben adattárul szolgáljon a késő utókor előtt, a melyben feltalálható a ma élő nemzedék nevesebb tagjainak arcképe és tárgyilagos hűséggel írott életrajza. A czél tehát nem az, hogy több-kevesebb érdemeket szerzett egyének feldicséressenek; a művet nem a hiúság hozza létre, hanem komolyan fölfogott osztályérdek és kultúr-szemponatok. Azért az Album szerkesztősége minden tartózkodás nélkül fordul az érdekeltekhez arcképek és életrajzi adataik beküldése iránt. A kiadás biztosítása céljából pedig előfizetésre hívja fel a tanférfiakat és érdeklődő közönséget. Az Albumba mintegy ötszáz kiválóbb tanférfiú és nő fénynyomatu arcképe és életrajza lesz befoglalva. Előfizetési díja összesen 9 frt, melyből 3 frt előre, 3 frt 1895. jan. végéig, 3 frt 1895. szept. 1-ig fizetendő. A mű havi részletekben fog az előfizetőknek megküldetni. Bolti ára 12 frt lesz. A tiszta jövedelem fele a „Tanítók országos árvaház“-a és az „Eötvös alap“ javára fog fordíttatni. Gyűjtőknek méltányos kedvezmény jár. Minden megkeresés a „Tanügy“ szerkesztőségéhez Békésre küldendő.

Hirdetések.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.